

Pogled prema naprijed: prethodna priopćenja u ubrzanom postupku i politika otvorene znanosti

Početak ove godine osvrnuli smo se unatrag, na pedeset godina *Revije za sociologiju*. Sada, na kraju godine, vrijeme je za pogled prema naprijed. Kao što su to ukazale riječi prethodnih urednika, uz zajedničke brige koje su nas ujedinile kroz godine, često su postojale i neke vezane uz specifičan povijesni trenutak. Ovo je vrijeme, dakako, obilježeno pandemijom koronavirusa, iako uz nju i mnogi drugi trenutci prirodnih i društvenih katastrofa zahtijevaju akademsku pozornost. Kako bismo tu pozornost mogli pravodobno pružiti, *Revija* uvodi kategoriju prethodnih priopćenja u ubrzanom postupku. Osim toga, nužno je osvrnuti se i na širenje pokreta otvorene znanosti u akademskom svijetu – kojem se *Revija* pridružuje svojom prvom formulacijom politike otvorene znanosti.

PRETHODNA PRIOPĆENJA U UBRZANOM POSTUPKU

Iako se bližimo kraju druge godine pandemije koronavirusa, uočljiv je izostanak članaka vezanih uz istu u *Reviji za sociologiju*. Također, na stranicama *Revije* nisu se pojavili ni osvrti na prirodne i društvene katastrofe koje su zadesile hrvatsko društvo nedavnih godina, poput potresa 2020. i 2021. godine. U promišljanju zašto je tako, nameće se sljedeći odgovor: *Revija* nema jasno uspostavljene procedure koje bi joj omogućile “brzo reagiranje”. Ta je reakcija katkad nužna kako bi se osiguralo da vremenski osjetljivi podatci ugledaju svjetlo dana dok su još ključni i mogu pridonijeti uvidu u situaciju. Ipak,

Looking Ahead: Fast-Track Research Notes and Open Science Policy

At the beginning of this year, we looked back, on fifty years of the *Croatian Sociological Review*. As the year is nearing its end, it is now time to look ahead. As seen from previous editors' words, many of our concerns through the years were shared. Some, however, were tied to specific historical moments. While the current moment, of course, is shaped by the coronavirus pandemic, it is joined by many other moments of natural and social catastrophes that demand academic attention. In order to provide such attention in a timely manner, the *Review* is introducing a new category of fast-track research notes. In addition, it is necessary to consider the open science movement in academia – the *Review* is now joining this movement by formulating its first open science policy.

FAST-TRACK RESEARCH NOTES

Although we are now at the end of the second year of the coronavirus pandemic, the related articles are notably absent from the *Croatian Sociological Review*. Likewise, we have not published any examinations of natural and social catastrophes of recent years, such as earthquakes in Croatia in 2020 and 2021. When reflecting on why this is so, one answer seems obvious: the *Review* has no established procedures to allow for a “quick response”. Such a response is sometimes necessary to ensure that time-sensitive data can become part of the emerging insights on ongoing social phenomena. Still, as the peer review process is often just too slow, the *Croatian Sociological Review* (and, I believe,

Reviji, a vjerujem i brojnim drugim društveno-humanističkim časopisima, tu prepreku predstavlja postupak recenzije koji je često jednostavno prespor. Primjerice, u *Reviji* on uključuje brojne korake čija je svrha osigurati rigoroznu proceduru i objavljivanje najkvalitetnijih radova – od inicijalne evaluacije uredništva koje može zatražiti dodatne promjene rada prije slanja u recenziju pa do inzistiranja na razvijenim teorijskim okvirima empirijskih radova. Taj postupak, uz relativnu sporost, također ne dopušta lagan prolaz radova koji imaju važne i nove empirijske podatke, ali ih upravo zbog njihove recentnosti ne stignu ili još ne mogu pozicionirati u razvijeni teorijski okvir.

Ovdje na pozornicu stupaju prethodna priopćenja u ubrzanom postupku. Cilj nam je da, bez kompromitacije recenzijskog postupka kojim se ponosimo, omogućimo radovima s vremenski osjetljivim podacima brzu evaluaciju od strane recenzenata koji će radove procjenjivati isključivo na temelju kvalitete podataka i analize te njihove ključne uloge za pravovremeni doprinos razvijajućim spoznajama o zbivanjima u tijeku. Svi ostali radovi koji ne zadovoljavaju posljednji kriterij i dalje će biti evaluirani u standardnoj proceduri za izvorne ili pregledne znanstvene radove. No, radovi s recentnim uvidima iz istraživanja koja su možda još uvijek u tijeku te koja pružaju potpuno nove podatke ili pak neke podatke ključno ažuriraju, moći će biti evaluirani kao prethodna priopćenja u ubrzanom postupku. Osim toga, u ovoj kategoriji prihvaćat ćemo i radove koji predstavljaju ili raspravljaju metodološke inovacije, u kvantitativnim, kvalitativnim i miješanim metodama. Dakle, prethodno priopćenje u ubrzanom postupku jest format koji i dalje traži kvalitetu i metodološku rigoroznost, no omogućuje i objavu kraćih radova koji su fokusirani na svoje empirijske elemente i za koje je važno da budu brzo objavljeni.

many other journals in social sciences and humanities) cannot easily rise to the task of providing a quick response. For example, the peer review process at the *Review* includes multiple steps which aim to ensure a rigorous procedure and the publication of articles of the highest quality – these steps include initial evaluation of a submission by the editorial team who can ask for further revisions before sending the paper to the reviewers, and also an emphasis on the well-developed theoretical framework of the empirical papers. Such a procedure is not only relatively slow but also does not easily pass through the papers with important new data, when these data are not situated in a developed theoretical framework, even when this is not yet (easily) possible.

Enter fast-track research notes. The goal of this category is to preserve our peer review process (which we see as an important accomplishment of our journal), while simultaneously giving the authors with time-sensitive data an option to have their papers evaluated by reviewers who will judge papers based on the quality of data and analysis and who will specifically evaluate the critical contribution of the paper to timely insights on emerging social phenomena. The papers not satisfying this last criterion will be evaluated according to a standard procedure for original research and review articles. However, papers with recent insights from possibly still ongoing research, which present new data or critical updates to existing data, will have an option of evaluation as fast-track research notes. In addition, for this category, we will also accept papers presenting or discussing methodological innovation in quantitative, qualitative, or mixed methods. In summary, fast-track research notes is a format that will still require excellence and methodological rigour, but will also allow authors to publish shorter papers focused on their empirical elements, and in need of fast publication.

Na kraju, još jedna opaska o samoj kategoriji prethodnog priopćenja i o njezinu engleskom prijevodu. U *Reviji za sociologiju*, nastavljamo rabiti termin “prethodno priopćenje” budući da on označava kategoriju koja ima svoje značenje i vrednovanje unutar hrvatskoga akademskog sustava. No, taj je termin, kao i kategorija koju predstavlja, u mnogim svojim dimenzijama problematičan – uključivši i to da nema pravog značenja u međunarodnom kontekstu. Format koji mi želimo objavljivati uvođenjem “prethodnog priopćenja u ubrzanom postupku” jest u mnogim međunarodnim znanstvenim časopisima uobičajeno obuhvaćen kategorijom “istraživačke bilješke” (engl. *research note*). Ta kategorija obuhvaća kraće priloge koji mogu u većoj mjeri odudarati od standardnog oblika znanstvenog članka, upravo kako bi se istaknuo neki drugi element doprinosa rada. U slučaju *Revije za sociologiju*, doprinos koji očekujemo jest empirijska ili metodološka novina, vezana uz kvantitativne, kvalitativne ili miješane metode. U tom kontekstu, iako zadržavamo naziv “prethodno priopćenje” koji se na engleski jezik uobičajeno prevodi kao “preliminary communication”, za ovaj novi format na engleskom ćemo jeziku koristiti prikladniji termin “fast-track research note”.

POLITIKA OTVORENE ZNANOSTI

Poziv za otvorenom znanosti već neko vrijeme odjekuje akademskim svijetom. Društveno-humanističke znanosti također ga čuju, iz čega proizlaze inicijative poput OPERAS, europske istraživačke infrastrukture namijenjene razvoju otvorene znanstvene komunikacije u društveno-humanističkim znanostima ili pak inicijativa koje podržava konzorcij CESSDA (Consortium of the European Social Science Data Archives), a među kojima se nalazi i novostvoreni

Finally, a short explanation of the category “research note” is needed in relation to its Croatian equivalent and the English translation of the term. While the proper Croatian equivalent of the category “research note” would be *istraživačka bilješka* or some similar term to this effect, we will instead use the term *prethodno priopćenje* (officially translated as “preliminary communication”). This term/category is problematic in many ways – among other issues, it has little meaning outside Croatian academia. Still, as it does have its meaning and official valuation in Croatian academia, we will preserve *prethodno priopćenje* in the Croatian language to designate what many international peer journals often categorise as “research note”. The latter often refers to shorter contributions that do not necessarily conform to the standard format of a scientific article in order to emphasise another contribution of the paper. In the case of the *Croatian Sociological Review*, we expect to see a new empirical or methodological contribution, in quantitative, qualitative or mixed methods. In this context, we consider the use of the term “fast-track research note” the most appropriate English equivalent of *prethodno priopćenje u ubrzanom postupku*.

OPEN SCIENCE POLICY

The call for open science reverberates across academia. Social sciences and humanities (SSH) hear it as well and join in through initiatives such as the OPERAS, the European Research Infrastructure for the development of open scholarly communication in the SSH, or the research infrastructures like those supported by the CESSDA, the Consortium of the European Social Science Data Archives, which also includes the newly established Croatian Social Science Data Archive (CROSSDA). The *Croatian Sociological Review* also joins this call with

Hrvatski arhiv podataka za društvene značnosti (CROSSDA). Odgovarajući na ovaj poziv, u ovom broju *Revije za sociologiju* objavljujemo prilog za Forum autora Denisa Vlašičeka i Ivana Flisa koji predstavljaju pokret za otvorenu znanost i njegov metodološki značaj. Osim toga ovim brojem uvodimo i niz novih uredničkih politika koje podupiru otvorenu znanost, od većeg naglaska na informacijama o dostupnosti podataka pa do omogućivanja autorima da svoje analitičke procedure i dodatne analize i materijale učine dostupnima čitateljima, bilo preko vanjskih repozitorija bilo preko *online* Suplemenata na mrežnim stranicama *Revije*.

Ovaj tematski broj *Revije za sociologiju* koji okuplja radove temeljene na javno dostupnim podacima velikih međunarodnih komparativnih istraživanja stoga je posebno prikladan za uvođenje nove politike otvorene znanosti u našem časopisu. Kao što to detaljnije objašnjavaju gostujući urednici Dragan Bagić i Branko Ančić u svojoj uvodnoj riječi u temat, svi radovi u njemu temelje na podacima istraživačkih inicijativa koje su od samih svojih početaka bile posvećene dijeljenju podataka kako bi na njima mogli raditi i drugi znanstvenici. Nadalje, iako je taj zahtjev u našem kontekstu možda došao pomalo neočekivano, većina autora iz ovog temata barem su dio svojih analitičkih procedura već sada učinili dostupnima (u jednom slučaju preko GitHub repozitorija, a u ostalima preko Suplementa članku), dok će preostali autori svoje analitičke materijale učiniti dostupnima na zahtjev. Vjerujem da će se ubuduće, nakon što očekivanja otvorene znanosti u *Reviji* (a možda i u ostalim društveno-humanističkim časopisima) postanu utemeljenija, znatno povećati broj autora koji će sustavno i metodički pripremati svoje podatke i/ili analitičke procedure kako bi zadovoljili kriterij transparentnosti koji je temeljni koncept otvorene znanosti.

Govoreći o kriteriju transparentnosti, treba naglasiti da mi u *Reviji* transparentnost

this issue, in which we publish a Forum contribution by Denis Vlašiček and Ivan Flis on the open science movement and its methodological significance. In addition, with this issue, we are introducing several new editorial policies with the goal of supporting open science. These include placing a stronger emphasis on the information on data accessibility and providing authors with the means to make their analytical procedures and additional analyses and materials available to the readers, whether via external repositories or online Supplements on the website of the *Croatian Sociological Review*.

This thematic issue of the *Review*, which brings together papers based on publicly available data of large international comparative research projects, is thus uniquely suited as a point of introduction of the open science policy of our journal. As elaborated by guest editors Dragan Bagić and Branko Ančić in their introduction to the thematic issue, all published papers are based on data from the research initiatives that, since their very beginnings, expressed commitment to sharing data so that other scientists could use them as well. Moreover, even though this request might have been a little bit unexpected in our context, most authors in this thematic issue have already made at least some of their analytic procedures publicly available (via the GitHub repository in one case, and via Supplements in others), while other authors will provide their analytic materials on request. I believe that in the future, once the open science expectations become more established at the *Review* (and, possibly, in other journals in social sciences and humanities as well), significantly more authors will systematically and methodically prepare their data and/or analytical procedures in order to satisfy the criterion of transparency, the key open science concept.

Regarding the criterion of transparency, we at the *Review* see transparency as a concept related to quantitative, qualitative

shvaćamo kao koncept koji se odnosi i na kvantitativne, kvalitativne i miješane metode. Naime, manifesti otvorene znanosti često se, manje ili više očito, temelje na pretpostavkama kvantitativnih metoda (pa je tako i prilog za Forum o ovom broju prilog o otvorenoj znanosti vezanoj uz kvantitativnu istraživačku praksu). U tom kontekstu, iz smjernica za transparentnost u znanstvenom objavljivanju (Nosek i dr., 2021) može se jasno iščitati svođenje transparentnosti na omogućavanje replikabilnosti. No, transparentnost mora biti širi pojam koji se ne smije svesti samo na formulaciju vezanu uz jednu specifičnu epistemologiju. Primjerice, transparentnost je oduvijek bila važan dio kvalitativne metodologije (u zahtjevima pozicioniranja i istraživačkih dnevnika, na primjer), iako su često upravo znanstveni časopisi onemogućivali da se ta transparentnost kvalitativnih istraživanja zadovoljavajuće prikaže unutar okvira članaka često ograničenih strogim limitima brojeva riječi.

Stoga, razumijevajući specifičnosti različitih epistemoloških pristupa, *Revija* će ohrabrivati dijeljenje podataka, pogotovo u slučajevima kad je takav zahtjev kompatibilan s istraživačkim pristupom. No, neće na tome inzistirati budući da dijeljenje podataka nije uvijek moguće, a u nekim je slučajevima i neprikladno, s obzirom na epistemološke i etičke specifičnosti istraživanja.

Glavni zahtjev *Revije za sociologiju*, u okviru otvorene znanosti, uvijek će biti transparentnost. U tom smislu, kriterij transparentnosti shvaća se puno šire od reproducibilnosti (koja je ponajprije vezana uz kvantitativnu metodologiju). Umjesto toga, pod transparentnošću očekujemo da će autori čitateljima pružiti dovoljno informacija i detalja o analitičkim procedurama, bez obzira o kojoj se metodologiji radilo, koje će im omogućiti razumijevanje istraživačkog procesa, od prikupljanja podataka do interpretacije. U tu svrhu, empirijskim radovima koji se temelje na metodama koje zahtijevaju opširnija

and mixed methods. This is important to highlight because open science manifestos are, in more or less obvious ways, frequently based on the assumptions of the quantitative method (this is also the case with this issue's Forum contribution on open science related to quantitative research practice). In this context, transparency publishing guidelines (Nosek et al., 2021) reduce transparency to a feature that enables reproducibility. However, transparency must be a wider concept rather than being reduced solely to a conceptualisation linked to a single research epistemology. For example, transparency has always been an important element of qualitative methodology (as seen in requests for positionality and audit trails). Still, it was often the scientific journals that obstructed qualitative researchers in satisfactorily presenting that transparency by imposing frequently strict word limits.

Therefore, taking into consideration the specificities of diverse epistemological approaches, the *Croatian Sociological Review* will encourage data sharing, especially for approaches where it is particularly appropriate. Still, we will not insist on this practice, as data sharing is not always possible, and in some cases, it is indeed inappropriate, due to epistemological and ethical considerations.

The main request of the *Croatian Sociological Review*, in the framework of open science, will always be transparency. In this context, we understand the criterion of transparency as a broader concept than reproducibility (which is tied specifically to quantitative methodology). Instead, under transparency, we expect authors to provide sufficient information and analytical detail, regardless of methodology, so that the readers can fully understand the research process, from data collection to interpretation. To this purpose, the empirical papers based on methods that require lengthier explanations (qualitative and mixed methods) will

objašnjenja (kvalitativne i miješane metode) od ovog broja omogućujemo i inicijalnu predaju radova s povećanim limitom broja riječi. K tomu, autore u svim istraživačkim pristupima ohrabujemo na pripremu suplementarnih materijala s opisom analitičkih procedura, kodovima i sličnim materijalima, koji se mogu deponirati u vanjske repozitorije ili učiniti dostupnim preko *online* Suplementa na mrežnim stranicama *Revije*.

Konačno, želimo naglasiti da naš zahtjev za transparentnošću ne staje na izjavama o financijskim sredstvima, etičkoj suglasnosti te dostupnosti podataka i analitičkih procedura na kraju članaka. Transparentnost u prikazu metodološkog pristupa, analitičkih procedura i zaključivanja sastavni je element svakog članka. Istodobno, riječ je o zahtjevu čija točna implementacija ovisi o epistemološkim pretpostavkama svakoga od brojnih pristupa u društveno-humanističkim znanostima. Stoga je nemoguće preskribirati kako je to najbolje napraviti za svaki od njih. Za neke pristupe postoje već objavljene smjernice. Primjerice, STROBE (*STrengthening the Reporting of OBservational studies in Epidemiology*) je pripremio korisnu provjernu listu za prikaz krossekcijskih studija u publikacijama (STROBE, bez datuma). Za kvalitativne i miješane metode neke su smjernice pripremili psiholozi, kao u slučaju radne grupe pri Američkom psihološkom društvu (APA) (Levitt i dr., 2018). No, kako to naglašava Clarke (2021), smjernice za prikaz kvalitativne metodologije katkad se temelje na prešutnim postpozitivističkim pretpostavkama koje nisu uvijek prikladne; to je nešto za što sam i sama bila kriva, u članku objavljenom u *Reviji* prije desetak godina (Vučković Juroš, 2011). Stoga bi autori uvijek najprije sami sebi trebali razjasniti vlastite epistemološke pozicije kako bi onda mogli procijeniti jesu li neke smjernice prikaza metode i analitičkog postupka primjerene. Takve smjernice zasigurno uvijek jesu dobra polazišna točka, ali zbog njihove

now have word limits on initial submission expanded. We also encourage authors using all research approaches to prepare supplementary materials describing the analytical procedure, code or similar materials, and to deposit said material into external repositories or to make them available via online Supplements on the journal's website.

Finally, we also want to emphasise that our transparency requirement does not stop at statements at the end of the text specifying funding, ethical approval or accessibility of the data and the analytical procedures. Transparency in presenting the methodological approach, analytical procedures and interpretative pipelines is an integral element of every article. At the same time, how transparency is implemented specifically for each article depends on the epistemological assumptions of each of many approaches in the humanities and social sciences. It is therefore impossible to prescribe the best way for each of these approaches. For some of them, one can find already published guidelines. STROBE (*STrengthening the Reporting of OBservational studies in Epidemiology*), for example, has made available a useful checklist for presenting cross-sectional studies in publications (STROBE, n.d.). For qualitative and mixed methods, some guidelines were prepared by psychologists, specifically by the working group of the American Psychological Association (APA) (Levitt et al., 2018). But, as pointed out by Clarke (2021), the guidelines for reporting qualitative methods are sometimes based on implicit post-positivistic assumptions which are not always appropriate; I am myself guilty of doing this in the past, in the article published in the *Review* some 10 years ago (Vučković Juroš, 2011). It is for this reason that the authors should first clarify their epistemological position for themselves so that they are able to assess whether specific guidelines for reporting the methods and analytic procedures are

neizbježne parcijalnosti konačna odgovornost na kraju ostaje na autorima da postave pitanje kako najbolje implementirati transparentnost u svom radu. *Revija za sociologiju* učinit će sve što može kako bi pomogla u tom procesu, kao dio svoje inkluzivne (i stoga nužno fleksibilne) politike otvorene znanosti.

appropriate. Such guidelines will always be a good starting point, but they are unavoidably partial. Therefore, the authors have the ultimate responsibility to ask the question of how they can best achieve transparency in their work. *The Croatian Sociological Review* will do as much as possible to help in this task, as a part of its inclusive (and therefore necessarily flexible) open science policy.

Tanja Vučković Juroš

Prosinac 2021. / December 2021

LITERATURA / REFERENCES

- Clarke V (2021). Navigating the Messy Swamp of Qualitative Research: Are Generic Reporting Standards the Answer?, *Qualitative Research in Psychology*. Advanced online publication, 18 November. <https://doi.org/10.1080/14780887.2021.1995555>
- Levitt HM, Bamberg M, Creswell JW, Frost DM, Josselson R and Suárez-Orozco C (2018). Journal Article Reporting Standards for Qualitative Primary, Qualitative Meta-analytic, and Mixed Methods Research in Psychology: The APA Publications and Communications Board Task Force Report, *American Psychologist*, 73(1): 26-46. <https://doi.org/10.1037/amp0000151>
- Nosek BA, Alter G, Banks GC, Borsboom D, Bowman S, Breckler S, Buck S, Chambers C, Chin G, Christensen G, Contestabile M, Dafoe A, Eich E, Freese J, Glennerster R, Goroff D, Green D, Hesse B, Humphreys M, ..., DeHaven AC. (2021). Guidelines for Transparency and Openness Promotion (TOP) in Journal Policies and Practices (Version 1.0.1). <https://osf.io/ud578/> (3 November 2021)
- STROBE (n.d.). STROBE Checklist: Cross-Sectional Studies. <https://www.strobe-statement.org/download/strobe-checklist-cross-sectional-studies-pdf> (22 December 2021)
- Vučković Juroš T (2011). Reporting on the Issues of Research Rigour and Ethics: The Case of Publications Using Qualitative Methods in the Croatian Social Science Journals, *Revija za sociologiju*, 41(2): 161-184. <https://doi.org/https://doi.org/10.5613/rzs.41.2.2>

